

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง

การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย
ในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรม

จัดทำโดย

นายคมกฤษณ์ แสงจันทร์

รหัส 9863

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 98
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2566

ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง

การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย
ในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

จัดทำโดย

นายคมกฤษณ์ แสงจันทร์

รหัส 9863

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 98
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ประจำปี 2566

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรมของสำนักงาน ก.พ.

ลงชื่อ.....

(นางบรรจงจิตต์ อังศุสิงห์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(นายอารักษ์ พรหมณี)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(นายวีระชัย นาควิบูลย์วงศ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการมีส่วนร่วมของ **เครือข่ายในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม** เป็นข้อเสนอที่ต้องการขับเคลื่อน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ให้เป็นองค์กรที่มีเครือข่ายที่ยั่งยืนในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรม

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาเล็งเห็นว่า การทำงานร่วมกันกับเครือข่ายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนที่ผ่านมา นั้น เป็นการทำงานที่ไม่มีความต่อเนื่องและเป็นการทำงานร่วมกันในลักษณะของ ความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าเชิงระบบ จึงทำให้เครือข่ายไม่ยั่งยืนประกอบกับในการดำเนินงานที่ผ่านมา นั้น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ดำเนินการติดตามเด็กและเยาวชนที่ปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน โดยได้ดำเนินการติดตามเด็กและเยาวชนเป็นระยะเวลา 3 ปี (ติดตามรอบ 1 ปี ติดตามรอบ 2 ปี ติดตามรอบ 3 ปี) ซึ่งพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2562 -2565 เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำร้อยละ 19.26 ติดตามเด็กและเยาวชนที่ปล่อยครบ 1 ปี พบการกระทำผิดซ้ำร้อยละ 28.38 และติดตามเด็กและเยาวชนที่ปล่อยครบ 3 ปี พบการกระทำผิดซ้ำร้อยละ 34.54

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าแนวโน้มเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำ มีแนวโน้มที่สูงขึ้นในรอบการติดตามที่ 2 และ รอบการติดตามที่ 3 ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำลดลง นั่นคือ การทำงานร่วมกัน กับเครือข่ายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ดังนั้น การทำงานร่วมกันกับเครือข่ายที่เป็นไปอย่าง ต่อเนื่อง เป็นระบบและมีประสิทธิภาพจะช่วยทำให้การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนลดลงตามไปด้วย ผู้ศึกษา จึงได้กำหนดประเด็นปัญหาและข้อเสนอเพื่อการพัฒนาใน 3 ประเด็น ประกอบด้วย

1.ประเด็นด้านเด็กและเยาวชนภารกิจหลักของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนคือการป้องกันการดูแล แก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชน ซึ่งในปัจจุบันนั้นเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นการกระทำความผิด ที่มีความหลากหลายทางคดี มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น และมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้น จึงได้ออกแบบแนวทางในการพัฒนา โดยมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาระบบการจำแนกเด็กและเยาวชน พัฒนาระบบการแก้ไข พื้นฟู เด็กและเยาวชน และ พัฒนาเครื่องมือบำบัด แก้ไข พื้นฟู เพื่อให้เกิดการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ตรงตามสภาพปัญหาและเกิด ประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข และไม่หวนมากระทำผิดซ้ำ

2.ประเด็นด้านบุคลากร เนื่องจากนโยบายภาครัฐในปัจจุบันมุ่งลดอัตรากำลังบุคลากรภาครัฐลง ประกอบกับการลาออกและโอนย้ายของบุคลากร จึงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติงาน จึงได้ออกแบบแนวทางในการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับบุคลากร ระบบงาน และการบริหารจัดการเทคโนโลยี สารสนเทศ โดยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร พัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และส่งเสริมวัฒนธรรม องค์กร โดยนำแนวทางการดำเนินงาน Cross Functional Teamwork มาปรับใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้ การดำเนินงานเกิดความสำเร็จ

3.ประเด็นด้านเครือข่าย โดยการทำงานด้านเครือข่ายที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากการทำงานเป็นไปในเชิงความสัมพันธ์ส่วนตัวและไม่มีระบบการทำงานที่ชัดเจน จึงได้ออกแบบแนวทางในการพัฒนาโดย ยกระดับการประสานความร่วมมือในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมถึงปรับและพัฒนาารูปแบบ แนวทาง และกลไกการดำเนินงานในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือในการทำงาน

โดยเมื่อได้ดำเนินการในด้านเด็กและเยาวชน ด้านบุคลากร ด้านเครือข่าย ดังกล่าวจะเกิดประโยชน์ ดังนี้

1.ประโยชน์ต่อองค์กร คือ องค์กรมีเครือข่ายภาคประชาสังคม เอกชนและชุมชน ที่เข้มแข็ง สามารถบูรณาการได้ทุกภาคส่วน ในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งในมิติการดูแลเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงในสังคม รวมถึงเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเด็กและเยาวชนสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข และไม่หวงมากกระทำผิดซ้ำ

2.ประโยชน์ต่อประชาชน คือ สังคมสงบสุข ปลอดภัย ต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความสงบสุข ในสังคม อาชญากรรมการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนลดลง

3.ประโยชน์ต่อประเทศชาติ คือ ลดปัญหาทางสังคมในการก่ออาชญากรรมจากเด็กและเยาวชน และได้พลังสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นในการพัฒนาประเทศ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพไม่เป็นภาระและไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งรายงานฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากท่านอาจารย์บรรจงจิตต์ อังศุสิงห์ ท่านอาจารย์วีระชัย นาควิบูลย์วงศ์ และท่านอาจารย์อารักษ์ พรหมณี ซึ่งเป็นคณะอาจารย์ที่ปรึกษาการจัดทำรายงานที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้ศึกษาตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของคณะอาจารย์ที่ปรึกษาและขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ พันตำรวจโทวรรณพงษ์ คชรักษ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ที่ได้กรุณาให้โอกาสที่ดีให้เข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูงในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณ คุณจิรฉัตร ศรีอินทร์ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ได้กรุณาให้ข้อมูลเพื่อการค้นคว้าและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการจัดทำรายงานการศึกษาในครั้งนี้

คุณค่าและความสำเร็จของรายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ คงจะมีอยู่ไม่น้อยสำหรับข้อบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้น ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียวและยินดีรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการพิทักษ์และคุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมต่อไป

นายคมกฤษณ์ แสงจันทร์

นบส.1 รุ่นที่ 98 รหัส 9863

สิงหาคม 2566

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	1
1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	1
1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นเป้าหมาย	8
1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	11
2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	12
2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา	12
2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย	23
2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ	34
3. แผนพัฒนาตนเอง	36
3.1 การวิเคราะห์ตนเอง	36
3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง	36
3.3 ผลการพัฒนาตนเอง	37
บรรณานุกรม	47
ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	50

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	จำนวนคดีที่เข้าสู่สถานพินิจทั่วประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ.2563-2565	13
ตารางที่ 2	ร้อยละกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนหลังจากได้รับการปล่อยตัว	17

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	ความเชื่อมโยงของแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ	6
ภาพที่ 2	แผนภูมิโครงสร้างส่วนราชการระดับผู้บริหารกรม	10
ภาพที่ 3	แผนภูมิหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของผู้บริหาร	11
ภาพที่ 4	จำนวนเครือข่ายความร่วมมือ/จำนวนกรรมการสภเคราะห์ของกรมพินิจฯ	13
ภาพที่ 5	การบูรณาการความร่วมมือกับกรมพินิจฯ	14
ภาพที่ 6	เปรียบเทียบร้อยละผลกระทบด้านจิตใจของเด็กและเยาวชนหลังจากได้รับการปล่อยตัว	17
ภาพที่ 7	การติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	18
ภาพที่ 8	กรอบแนวคิดในการศึกษา	20
ภาพที่ 9	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	33

1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา

เรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรม”

การพัฒนาคนถือเป็นหัวใจของการพัฒนาในทุกด้าน เพราะคนถือเป็นทรัพยากรสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ การพัฒนาคนโดยให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนนอกจากจะเป็นหัวใจของการพัฒนาแล้วยังเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า หากเด็กและเยาวชนวันนี้ได้รับการพัฒนาอย่างดีและถูกทาง เขาก็จะเติบโตขึ้นไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพพร้อมที่จะพัฒนาสังคมให้เจริญต่อไปได้ การให้การศึกษาถือว่าเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ดีที่สุดทางหนึ่ง เพราะความรู้และปัญญาเท่านั้นที่จะทำให้เขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคมได้

ถึงแม้ว่าสถานการณ์การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในช่วงระยะ 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2562 - 2565) เมื่อเทียบอัตราส่วนจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำผิด 1 ต่อ 1,000 คน ของจำนวนประชากรเด็ก (10-18ปี) จะมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ก็นับเป็นจำนวนไม่น้อยที่เด็กและเยาวชนเหล่านี้เดินออกนอกเส้นทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในสภาวะปกติของประเทศ จนต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน ซึ่งทำให้ประเทศสูญเสียโอกาสจากคุณค่าและพลังสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนกลุ่มดังกล่าว ในขณะเดียวกันผลของการกระทำความผิดทางอาญาได้สร้างความเสียหาย ต่อสังคมทั้งในด้านความปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความสงบสุขในสังคมและความเชื่อมั่นต่อสังคมไทยในสายตานานาชาติและมิตรประเทศ อีกทั้งรัฐต้องสูญเสียงบประมาณแผ่นดินปีละหลายพันล้านบาทเพื่อสนับสนุนภารกิจในการดำเนินภารกิจกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการพินิจเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และการคุ้มครองผู้เยาว์ในคดีครอบครัวรวมทั้งส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว โดยการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพ ป้องกัน พัฒนา สงเคราะห์ ติดตามประเมินผลเด็กและเยาวชน การใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก และมาตรการอื่นๆ รวมถึงการดำเนินการ ด้านคดีครอบครัวและการกำกับการปกครอง การประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขและไม่หวนมากระทำความผิดซ้ำ

ทั้งนี้ เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเป็นเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดและเข้ามาอยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีอยู่ 77 จังหวัด โดยเมื่อเปรียบเทียบจำนวนเด็กและเยาวชนย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2566) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนคดีที่เข้าสู่สถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565

หน่วยนับ:คดี

ประเภทคดี	ปีงบประมาณ		
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565
รวมคดีทั้งสิ้น	28,398	23,418	22,487
1.คดีอาญา	19,486	14,590	12,193
2.คดีครอบครัว	8,489	8,421	9,807
3.คดีกำกับการปกครอง	423	407	487

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจฯ

ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2566

การประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ เป็นภารกิจหลักที่สำคัญอีกภารกิจหนึ่งของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ โดยเครือข่าย ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนเป็นเสมือนโซ่คล้องกลาง ระหว่างสังคมกับนโยบายของกรมในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้ได้รับการพัฒนาและให้ได้รับการ สงเคราะห์สวัสดิภาพตามสิทธิที่พึงมีพึงได้ ไม่ให้หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ สามารถกลับไปอยู่กับครอบครัวและ สังคมได้อย่างปกติสุข ตามแนวคิดการมีคุณภาพชีวิตที่ดี (Good Lives Model)

ภาพที่ 4 จำนวนเครือข่ายความร่วมมือ/จำนวนกรรมการสงเคราะห์ของกรมพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน

ที่มา : กรมพินิจฯ

ภาพที่ 5 การบูรณาการความร่วมมือกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ที่มา : ผู้ศึกษาจัดทำ

โดยการดำเนินงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ดำเนินงานภายใต้ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 และพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ 2561 ดังนี้

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ในหมวด 1 มาตรา 4 “การแก้ไขบำบัดฟื้นฟู” หมายความว่า มาตรการที่กำหนดเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือสนับสนุนเด็กหรือเยาวชนให้สามารถอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้โดยปกติสุข เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำ การเข้าร่วมกิจกรรมบำบัด การเข้าร่วมกิจกรรมทางเลือก การศึกษา หรือการฝึกอาชีพหรือวิชาชีพ

หมวด 3 มาตรา 36 (3) ดำเนินการและประสานงานร่วมกับหน่วยงานและองค์กรอื่นในการสงเคราะห์แก้ไข และบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุมหรือภายหลังปล่อย และ (5) ดำเนินการและประสานงานร่วมกับหน่วยงานและองค์กรอื่นใดในการจัดการศึกษาฝึกอบรม หรือดูแลอบรมสั่งสอนเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม

พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ 2561 ได้กำหนดให้หมวด 7 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามภายหลังปล่อยจากสถานที่ควบคุม

มาตรา 50 ให้สถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมจัดให้มีแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยเริ่มเตรียมการตั้งแต่ได้รับตัวเด็กและเยาวชนไว้ในสถานที่ควบคุมเพื่อให้มีกระบวนการในการส่งเสริมและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมเพื่อให้เด็กและเยาวชนแต่ละคนกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

มาตรา 51 ในการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้เด็กและเยาวชนและบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรหรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย มีส่วนร่วมพิจารณาในเรื่อง (1) การดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย (2) การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนของบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรหรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย (3) วิธีการและระยะเวลาที่สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมจะติดตามภายหลังปล่อย เพื่อการประคับประคองให้เด็กและเยาวชนไม่กลับไปกระทำผิดอีก

มาตรา 52 ในกรณีที่เด็กและเยาวชนพึงได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพภายหลังปล่อย ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กหรือติดต่อให้หน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเพื่อเตรียมการตั้งแต่ในช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

มาตรา 53 ก่อนถึงกำหนดปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ให้มีการเตรียมความพร้อมดังต่อไปนี้ (1) แนะนำด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ (2) เตรียมเด็กและเยาวชนให้พร้อมคืนสู่ครอบครัวและสังคม (3) ประสานกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์กรหรือชุมชนที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยให้พร้อมรับเด็กและเยาวชนเมื่อได้รับการปล่อยตัวโดยมีแผนการดูแลที่ชัดเจน (4) ให้เด็กและเยาวชนกลับไปอยู่กับครอบครัวเป็นการชั่วคราว หรือทดลองไปทำงานภายนอกสถานที่ควบคุม เพื่อประเมินผลการกลับไปใช้ชีวิตในสังคม

มาตรา 54 ในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย หากพบว่าเด็กและเยาวชนประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย หรือไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในครอบครัว หรือไม่มีความปลอดภัยเมื่อกลับไปอยู่ในชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการทดลองใช้ชีวิตในชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการจัดหางานเพื่อประกอบอาชีพหรือมีความจำเป็นอื่นๆ ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมจัดให้มีสถานที่เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย

มาตรา 55 ก่อนถึงกำหนดปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเตรียมความพร้อมดังต่อไปนี้ (1) จัดเตรียมผลการศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนนำไปใช้ในการศึกษา หรือใช้เป็นหลักฐานในการสมัครงาน (2) ติดต่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์กรหรือชุมชนซึ่งเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย เพื่อแจ้งวันครบกำหนดปล่อยตัวให้ทราบ(3) เตรียมการสงเคราะห์ที่จำเป็น โดยต้องจัดให้หรือประสานกับหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์ เพื่อรับเด็กและเยาวชนไปให้การสงเคราะห์ต่อ รวมทั้งต้องให้คำแนะนำแก่เด็กและเยาวชนตามสมควร (4) จัดส่งประวัติเด็กและเยาวชนไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนประวัติของเด็กและเยาวชน

มาตรา 56 สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมต้องจัดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติตัวของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องในการกลับไปดำรงชีวิตในสังคม และการให้คำแนะนำหรือประสานกับหน่วยงาน ที่ต้องรับผิดชอบให้การช่วยเหลือต่อไป

มาตรา 57 ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมประชุมจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยร่วมกับ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ และพนักงานคุ้มครองเด็กในพื้นที่ รวมทั้งชุมชน หรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อกำหนดวิธีการติดตามและการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชน

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561 ข้อ 2 ให้กรม พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีภารกิจเกี่ยวกับการพินิจเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและ การคุ้มครองผู้เยาว์ในคดีครอบครัว โดยการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนและการกำกับการปกครอง เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับเข้าสู่ครอบครัว ดำเนินชีวิตโดยปกติในสังคม และผู้เยาว์ได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ รวมทั้งการป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำความผิด (4) ประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

จากการทำงานด้านเครือข่ายที่ผ่านมาแม้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะพยายามทำงานร่วมกับ เครือข่ายตลอดมาตามพรบ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ.2553 มาตรา36 แต่จากการเก็บข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2558-2561 กลับพบว่าข้อมูลที่น่าสนใจบางประการ เช่น อัตราการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนหลังการ ปล่อยตัวปีที่1 เฉลี่ยร้อยละ 23 ปีที่2 เฉลี่ยร้อยละ 36.26 ปีที่3 เฉลี่ยร้อยละ 44.11 ซึ่งเป็นข้อมูลที่น่ากังวล เพราะ จะเห็นได้ว่าอัตราการกระทำความผิดซ้ำสูงขึ้นในระยะเวลาปีที่ 3 หลังได้รับการปล่อยตัวซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการ ประสานกับเครือข่ายในลักษณะความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าความสัมพันธ์เชิงระบบจึงทำให้เห็นว่า การกระทำ ความผิดหลังจากการปล่อยตัวปีที่1จึงไม่สูงมากนักแต่จะสูงขึ้นในปีที่ 2 และปีที่ 3 ต่อมาเมื่อได้มีกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ.2561 ได้กำหนดหน้าที่และอำนาจ ตามข้อ2 (4) “ประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนทั้งภายในและ ต่างประเทศ เพื่อการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน” ประกอบกับได้มี พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ.2561 ตามหมวด 7 ว่าด้วยการ เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามหลังปล่อยจากสถานควบคุม มาตรา 50 ถึง มาตรา 59 ทำให้ ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2562-2565 พบว่าข้อมูลการกระทำความผิดซ้ำน้อยลง โดยปีที่1 พบการกระทำผิดซ้ำร้อยละ 19.26 ปีที่2 พบการกระทำผิดร้อยละ 28.38 และปีที่ 3 พบการกระทำผิดร้อยละ 34.54 จึงเป็นข้อมูลที่บ่งชี้ว่าการทำงาน ประสานความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบจะสามารถลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็ก และเยาวชนจากสถานควบคุมเด็กและเยาวชน สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขและยั่งยืน

ตารางที่ 2 ร้อยละกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนหลังจากได้รับการปล่อยตัว

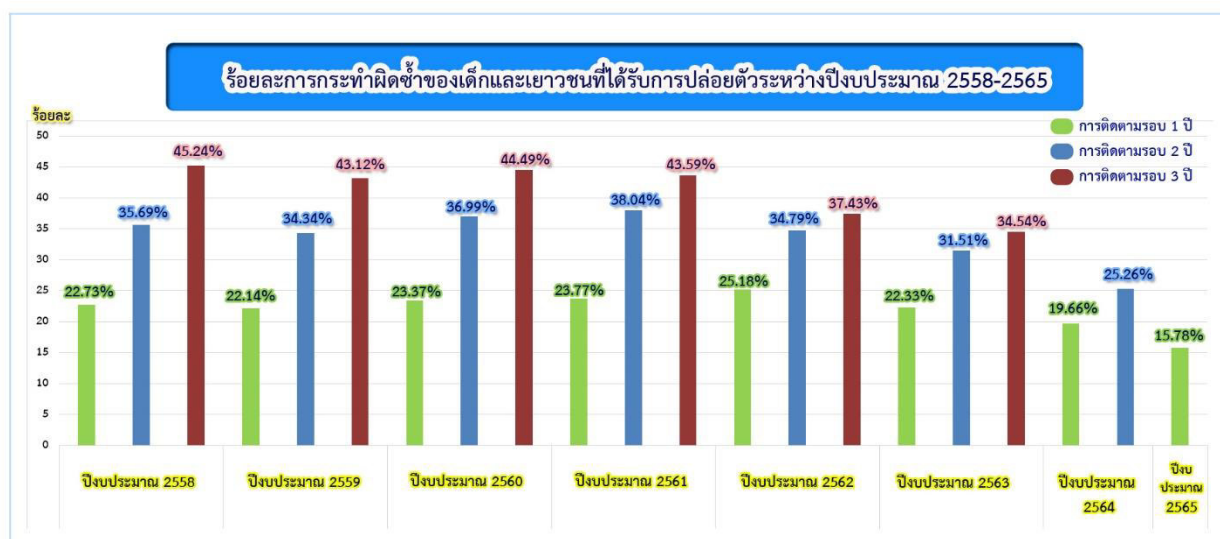
หน่วย: ราย

การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน	จำนวน ที่ปล่อยตัว	จำนวน กระทำผิดซ้ำ	ร้อยละ การกระทำผิดซ้ำ
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2558 ติดตามรอบ 1 ปี	4,167	947	22.73
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2558 ติดตามรอบ 2 ปี	4,167	1,487	35.69
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2558 ติดตามรอบ 3 ปี	4,167	1,885	45.24
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2559 ติดตามรอบ 1 ปี	4,236	944	22.14
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2559 ติดตามรอบ 2 ปี	4,236	1,464	34.34
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2559 ติดตามรอบ 3 ปี	4,236	1,838	43.12
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2560 ติดตามรอบ 1 ปี	3,774	882	23.37
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2560 ติดตามรอบ 2 ปี	3,774	1,396	36.99
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2560 ติดตามรอบ 3 ปี	3,774	1,679	44.49
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2561 ติดตามรอบ 1 ปี	3,189	758	23.77
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2561 ติดตามรอบ 2 ปี	3,189	1,213	38.04
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2561 ติดตามรอบ 3 ปี	3,189	1,390	43.59
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2562 ติดตามรอบ 1 ปี	2,808	707	25.18
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2562 ติดตามรอบ 2 ปี	2,808	1,027	34.79
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2562 ติดตามรอบ 3 ปี	2,808	1,051	37.43
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2563 ติดตามรอบ 1 ปี	2,548	569	22.33
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2563 ติดตามรอบ 2 ปี	2,548	803	31.51
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2563 ติดตามรอบ 3 ปี	2,548	880	34.54
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2564 ติดตามรอบ 1 ปี	1,892	372	19.66
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2564 ติดตามรอบ 2 ปี	1,892	478	25.26
ปล่อยปึ่งงบประมาณ 2565 ติดตามรอบ 1 ปี	786	124	15.78

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ภาพที่ 6 เปรียบเทียบร้อยละผลการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนหลังจากได้รับการปล่อยตัว

ที่มา :กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ภาพ 7 การติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

จำนวนเด็กและเยาวชนที่ศึกษาต่อ/ ประกอบอาชีพ ภายหลังปล่อยตัว				จำนวนเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ได้รับการจ้างงานตามโครงการคืนคนดีสู่สังคม		
ปีงบประมาณ	จำนวน ที่ติดตาม	ผลการติดตาม		การจ้างงานเด็ก และเยาวชน	จำนวนกรอบ การจ้างงาน	จำนวนที่จ้างงาน
		เรียนหนังสือ	มีงานทำ			
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	1,237	451 (ร้อยละ36.45)	786 (ร้อยละ 63.54)	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	100	64
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	1,464	685 (ร้อยละ46.79)	1,229 (ร้อยละ 83.95)	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	75	68
				ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566	75	60

จำนวนเด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการMY HERO ถูกผู้ขายไทย หัวใจรักชาติ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีเด็กและเยาวชนที่เข้ารับราชการกองประจำการ (ทหารเกณฑ์) จำนวน 340 คน

ที่มา :กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

2.1.1 ปัญหา ความท้าทายและการพัฒนาที่เลือกศึกษา

ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ เรื่อง **“การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม”** โดยมุ่งศึกษาเพื่อการพัฒนาใน 3 ประเด็น ได้แก่

1.) **ประเด็นด้านเด็กและเยาวชน** เนื่องจากการกิจหลักของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน คือ การป้องกัน การดูแล แก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชน ดังนั้น เป้าหมายแรกของการพัฒนาจึงมุ่งไปที่เด็กและเยาวชน โดยมีโจทย์ที่สำคัญคือ ทำอย่างไรจะไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด และเมื่อเด็กและเยาวชนก้าวพลาดไปกระทำความผิดแล้วจะทำอย่างไรให้เขากลับตนเป็นคนดีไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก โดยสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข นั่นก็คือ การให้โอกาสไม่ว่าจะเป็นในการให้โอกาสในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และการช่วยเหลือในด้านที่เด็กและเยาวชนร้องขอ ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนสามารถใช้ชีวิตร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข

1.) **ประเด็นด้านบุคลากร** เนื่องจากแนวนโยบายภาครัฐในปัจจุบันมุ่งลดอัตรากำลังบุคลากรภาครัฐมีแนวโน้มลดลง ประกอบกับการลาออกและโอนย้ายของบุคลากร จึงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติงานจึงเป็นโจทย์ที่สำคัญด้านบุคลากรนั่นคือ ทำอย่างไรจะทำให้บุคลากรที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สามารถให้บริการประชากรกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ รวมทั้งทำอย่างไรที่จะให้บุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นสามารถทำงานกับเครือข่ายภาคประชาสังคมและเครือข่ายภาคเอกชน รวมถึงองค์กรต่างๆได้อย่างเป็นรูปธรรมและสามารถเข้าใจบทบาทภารกิจของตนเองและเครือข่าย ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

3) **ประเด็นด้านเครือข่าย** เนื่องจากการทำงานด้านเครือข่ายที่ผ่านมาแม้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะพยายามทำงานร่วมกับเครือข่ายตลอดมา โดยจะเห็นได้ว่าจากฐานการเก็บข้อมูลด้านเครือข่ายความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายด้านการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เครือข่ายด้านการเรียนการสอน เครือข่ายด้านการประกอบอาชีพ และเครือข่ายด้านการกำกับติดตาม ที่ผ่านมามีพบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีเครือข่ายจำนวน 738 เครือข่าย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีเครือข่ายจำนวน 761 เครือข่าย และปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีเครือข่ายจำนวน 750 เครือข่าย และจากฐานการเก็บข้อมูลของของกรมการสงเคราะห์ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนพบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีจำนวนกรมการสงเคราะห์ จำนวน 2,999 คน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีจำนวนกรมการสงเคราะห์ จำนวน 2,835 คน และปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีจำนวนกรมการสงเคราะห์จำนวน 2,795 คน

แต่กลับพบว่า การทำงานร่วมกับเครือข่ายยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องมาจาก ส่วนใหญ่ของเครือข่ายที่มีนั้นเกิดมาจากการประสานงานกับเครือข่ายในลักษณะความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่า ความสัมพันธ์เชิงระบบจึงทำให้เครือข่ายที่มีอยู่ไม่ยั่งยืน เมื่อบุคลากรที่เครือข่ายให้ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ มีการโยกย้าย มักจะส่งผลกระทบต่อ ดูแลช่วยเหลือ เด็กและเยาวชน

จากโจทย์หลักทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

ภาพที่ 8 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ที่มา: ผู้ศึกษาจัดทำ

ในการดำเนินงานที่ผ่านมารวมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้ดำเนินการติดตามเด็กและเยาวชนที่ปล่อยตัวออกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยได้ดำเนินติดตามเด็กและเยาวชน 3 ปี (ติดตามรอบ 1 ปี ติดตามรอบ 2 ปี ติดตามรอบ 3 ปี) ซึ่งพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2562 - 2565 เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำน้อยลง โดยจากการติดตาม

เด็กและเยาวชนที่ปล่อยครบ 1 ปี พบการกระทำผิดซ้ำร้อยละ 19.26 เด็กและเยาวชนที่ปล่อยครบ 2 ปี พบการกระทำผิดซ้ำร้อยละ 28.38 และเด็กและเยาวชนที่ปล่อยครบ 3 ปี พบการกระทำผิดซ้ำร้อยละ 34.54 โดยทั้งนี้พบว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำมากที่สุดใน 3 ลำดับแรกเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษมากที่สุด รองลงมาเป็น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ และความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ตามลำดับ และจากการติดตามเด็กและเยาวชนที่ปล่อยตัวออกจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ยังพบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวได้กลับไปเรียนหนังสือ จำนวน 451 คน คิดเป็นร้อยละ 36.45 และประกอบอาชีพ จำนวน 786 คน คิดเป็นร้อยละ 63.54 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวได้กลับไปเรียนหนังสือ จำนวน 685 คน คิดเป็นร้อยละ 46.79 และประกอบอาชีพ จำนวน 1,229 คน คิดเป็นร้อยละ 83.95 ดังนั้น เมื่อดำเนินการตามกรอบแนวความคิดนี้ ผู้ศึกษาได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า ภายใน 5 ปี เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดและอยู่ในการควบคุมดูแลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะหวนมากระทำผิดซ้ำ ไม่เกินร้อยละ 5

2.1.2 สภาพปัญหาที่ผ่านมาและแนวโน้มของปัญหาในอนาคตและผลกระทบที่เกิดขึ้น

1) **สภาพปัญหาด้านเด็กและเยาวชน** ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แนวคิดในการพัฒนาประเทศไทย เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมเป็นหลัก ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ไม่ได้เน้นความสำคัญในการพัฒนาระบบสังคมเท่าที่ควร จะเป็น ทั้งยังขาดสมดุลในการพัฒนาก่อให้เกิดเสื่อมถอยทางสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยังส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญประเทศชาติในอนาคต ทั้งนี้สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1) พฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมที่มีความแตกต่างจากในอดีต อย่างเห็นได้ชัด มีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดมากขึ้น เช่น พฤติกรรมเสี่ยงต่อปัญหายาเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร พฤติกรรมความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

1.2) การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันยังมีความรุนแรง และมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

1.3) การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมีความหลากหลายทางคดี มีปริมาณและพฤติกรรมที่มีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมาและในอนาคตคาดว่าพฤติกรรมกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะเพิ่มความรุนแรงและมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน

เมื่อเด็กและเยาวชนก้าวพลาดไปกระทำความผิดกฎหมายและเข้าสู่กระบวนการของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแล้ว สังคมคาดหวังว่าเมื่อเด็กและเยาวชนเหล่านี้ผ่านกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมแล้วเมื่อพ้นกระบวนการไปแล้วกลับไปอยู่ในสังคมจะกลับตัวกลับใจเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นคนดีของสังคม ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก แต่สภาพปัญหาจากอดีตถึงปัจจุบันในด้านการดูแลและการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนยังคงมีอยู่หลายด้าน เช่น

1.1.1) กระบวนการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนยังคงใช้รูปแบบเดิมเช่นเดียวกับเมื่อ 20 ปีที่แล้ว โดยเน้นการควบคุมเป็นหลัก

1.1.2) กระบวนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูยังไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนแต่ละราย โดยมีกระบวนการจำแนกเฉพาะราย แต่มีการบำบัดแบบกลุ่มเนื่องจากความไม่พร้อมของบุคลากร

1.1.3) โปรแกรมการบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนยังไม่ตอบโจทย์พฤติกรรมและสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นต้น และแนวโน้มสภาพปัญหาในอนาคตหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนไปสภาพปัญหาด้านนี้จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

2) สภาพปัญหาด้านบุคลากร จากอดีตจนถึงปัจจุบัน แนวคิดของรัฐบาลในการลดอัตรากำลังคนภาครัฐลง ยังคงดำเนินความพยายามเรื่อยมา ประกอบกับการลาออกและโอนย้ายของบุคลากร จึงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติงาน โดยสรุปได้ดังนี้

2.1) บุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นปฏิบัติงานในหลายบทบาท ซึ่งในบางบทบาทบุคลากรยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่จะต้องประสานงานร่วมทำงานร่วมกันกับเครือข่ายอย่างเข้าใจในบทบาทซึ่งกันและกัน ซึ่งหากยังเป็นเช่นนี้จะส่งผลกระทบให้เครือข่ายที่มีอยู่แล้วและความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนั้นมีจำนวนลดลง

2.2) การสร้างเครือข่ายที่จะเข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนั้นกระทำได้ยากลำบากขึ้น ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันได้ประสบเหตุในลักษณะดังกล่าวมาแล้วในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในหลายๆ จังหวัด หากไม่มีการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรและสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในการสร้างความร่วมมือจะทำให้ไม่มีเครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่สามารถใช้ชีวิตอย่างปกติสุขและหวงมากระทำผิดซ้ำ

2.3) การขาดการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างบุคลากรที่ปฏิบัติงานและเครือข่ายส่งผลให้เกิดปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินการในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

3) สภาพปัญหาด้านเครือข่าย การทำงานด้านเครือข่ายที่ผ่านมาแม้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะพยายามทำงานร่วมกับเครือข่ายตลอดมา โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

3.1) การทำงานร่วมกับเครือข่ายยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรอันเนื่องมาจากส่วนใหญ่ของเครือข่ายที่มีนั้นเกิดมาจากการประสานงานกับเครือข่ายในลักษณะความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าความสัมพันธ์เชิงระบบ จึงทำให้เครือข่ายที่มีอยู่ไม่ยั่งยืน

3.2) บุคลากรที่เครือข่ายให้ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ มีการโยกย้ายไปยังหน่วยอื่น มักจะส่งผลกระทบในการประสานงานกับเครือข่ายจะส่งผลกระทบต่อการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการศึกษา ทุนการศึกษา ด้านอาชีพ การส่งเสริมทักษะอาชีพ ให้เด็กและเยาวชนได้มีอาชีพ สามารถช่วยเหลือตนเองได้

3.3) เครือข่ายไม่เข้าใจในบทบาท ขอบเขตหน้าที่ของเครือข่าย ส่งผลให้การดำเนินการไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ได้มุ่งหวังไว้

3.4) การขาดการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างเครือข่ายและบุคลากรที่ปฏิบัติงานส่งผลให้เกิดปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินการในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

3.5) การขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เป็นฐานข้อมูลกลาง

2.1.3 ความจำเป็นในการดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนา

จากการวิเคราะห์สภาพของปัญหาที่ผ่านมาและแนวโน้มของปัญหาของการทำงานร่วมกันของหน่วยงานและเครือข่ายที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนั้นดำเนินการอยู่นั้น หากยังเป็นในลักษณะนี้เครือข่ายที่มีอยู่ลดน้อยลงและทำให้เกิดการล่มสลายของเครือข่ายซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับโอกาส ซึ่งโอกาสมักสำคัญกับผู้มีโอกาส การสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืนจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวและจะเกิดผลให้เห็นในระยะยาว นั่นก็คือ อัตราการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนที่ลดน้อยลง เด็กและเยาวชนสามารถใช้ชีวิตอย่างปกติสุข

2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.2.1 หลักการและแนวคิดที่ใช้เป็นกรอบในการกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากสภาพปัญหาด้านเด็กและเยาวชน ด้านบุคลากร และด้านเครือข่าย ตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 2.1.2 นั้น ผู้ศึกษาใช้หลักการและแนวคิด 4 ประการ ประกอบการวิเคราะห์ ดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 5 พ.ศ.2559 มาตรา 4

“เด็ก” หมายความว่าบุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแต่ยังไม่ถึง 15 ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่าบุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น นักวิชาการในประเทศและต่างประเทศบางท่าน ได้อธิบายความหมายไว้ เช่น

George Theodorson อธิบายความหมายของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนไว้ว่า “Juvenile Delinquency” เป็นแนวคิดทางกฎหมาย

พาวด์เวอร์ส และวิทเมอร์ ได้ให้ความหมายของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดว่าต้องพิจารณาถึงเกณฑ์3ประการ คือประการแรกความหนักเบาของความผิดหรือความร้ายแรงของการกระทำ ประการต่อมาคือความถี่ของการกระทำหรือมีการทำบ่อยครั้งแค่ไหนและประการสุดท้ายคือทัศนคติของผู้กระทำความผิดต่อสังคมหรือผู้มีสิทธิ์อำนาจตามกฎหมาย

สาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น เป็นสาเหตุเฉพาะบุคคลบางคนอาจมีเพียงสาเหตุเดียว ในขณะที่บางคนก็มีหลายสาเหตุประกอบกัน สาเหตุแห่งการกระทำความผิดมีอยู่หลายประการและอาจแยกศึกษาเป็น 7 แนวคิดประกอบไปด้วย แนวคิดทางกฎหมาย แนวคิดทางจิตวิทยา แนวคิดทางสังคมวิทยา แนวคิดทางชีววิทยา แนวคิดทางนิเวศวิทยา แนวคิดทางความเชื่อในวงการอาชญาวิทยา และแนวคิดจากความไร้ระเบียบในสังคม ดังนี้

1.1) แนวคิดทางกฎหมายนักกฎหมายเน้นว่าสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เกิดจากความเยาว์วัย การรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือการถูกหลอกล่อจากผู้ใหญ่ ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดในทางอาญาโดยถือเป็นเพียงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจึงไม่ลงโทษในทางอาญา แต่ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทน เพื่อแก้ไขความประพฤติ

1.2) แนวคิดทางสังคมวิทยานักสังคมวิทยาอธิบายถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนว่ามาจากการที่เด็กและเยาวชนนั้นได้รับแบบอย่างความประพฤติที่ไม่ดีจากบุคคลที่อยู่รอบข้าง เด็กและเยาวชนยังด้อยความหนักแน่นทางจิตใจจึงอาจถูกครอบงำ ชักจูงได้ง่าย ทำให้พฤติกรรมเด็กและเยาวชนประพฤติผิดไปจากบรรทัดฐานของสังคมและกลายเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายในที่สุด

1.3) แนวคิดทางจิตวิทยา นักจิตวิทยาอธิบายสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เอาไว้หลายทฤษฎี กล่าวคือบางสิ่งที่เห็นว่าการกระทำความผิดนั้น อาจเกิดจากความผิดปกติของร่างกายหรือทางจิต ซึ่งอาจมีมาตั้งแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลังความเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุซึ่งสาเหตุดังกล่าว มีแนวโน้มที่จะผลักดันให้อารมณ์ของบุคคลแปรปรวนยิ่งเป็นเด็กและเยาวชนก็อาจทำให้เกิดการขาดความยับยั้งชั่งใจไม่สามารถควบคุมตนเองได้และมีพฤติกรรมที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมและคนรอบข้างและกระทำความผิดได้ง่ายซึ่งอาจเป็นการกระทำที่รุนแรง

1.4) แนวคิดทางชีววิทยา แนวคิดนี้มองว่าการที่คนกระทำความผิดนั้นเป็นผลมาจากความผิดปกติและความบกพร่องหรืออ่อนด้อยทางชีวภาพซึ่งจะก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนและส่งผลให้ก่อการกระทำความผิดได้ ทฤษฎีในแนวคิดทางชีววิทยาประกอบไปด้วย ทฤษฎีอาชญาวิทยาโดยกำเนิดของ Cesare Lombroso ที่มองว่าคนที่กระทำความผิดนั้น มีโครงสร้างของร่างกายและเกิดมาเพื่อการกระทำผิดโดยเฉพาะ

1.5) แนวคิดทางนิเวศวิทยา แนวคิดนี้มองว่าการกระทำผิดของคนนั้นเป็นผลมาจากสภาวะแวดล้อมในสังคมโดยทฤษฎีนิเวศวิทยาที่ถูกนำมาใช้อธิบายการกระทำอย่างแพร่หลาย คือทฤษฎีนิเวศวิทยาแห่งสำนักชิคาโกของเบอร์เกส และจากทฤษฎีนี้ ชอร์ว และแม็คเคย์ ได้ทำการศึกษาวิจัยโดยใช้ทฤษฎีนิเวศวิทยาเพื่อดูการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนพบว่ากระทำความผิดของเด็กและเยาวชนมีมากที่สุดในเขตผู้มีรายได้น้อยอาศัยหนาแน่นและแหล่งเสื่อมโทรม

1.6) แนวคิดจากความเชื่อในวงการอาชญาวิทยา แนวคิดนี้มองว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้นเกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมมาจากคนใกล้ชิดโดยทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มแนวคิดนี้ประกอบไปด้วยทฤษฎีความแตกต่างในการคบค้าสมาคมหรือความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน

1.7) แนวคิดจากความไร้ระเบียบในสังคมแนวคิดนี้มองว่าสภาวะไร้ระเบียบทางสังคมคือสภาวะไร้กฎเกณฑ์ทางสังคม มีความสลับซับซ้อนเต็มไปด้วยความยากจน สมาชิกในสังคมขาดสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่เกรงกลัวกฎหมาย ทำให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือกระทำผิดเกิดขึ้นในสังคม

อย่างไรก็ตามเราสามารถแยกแยะสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนออกเป็น 2 สาเหตุด้วยกันคือ **สาเหตุแรก** จากสิ่งรอบข้างตัวเด็กและเยาวชน **สาเหตุที่สอง** เกิดจากตัวเด็กและเยาวชนเองหรือการเกิดความวุ่นวายในสังคม

2) ปรัชญาเชิงอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

มีแนวคิดหรือปรัชญาในเชิงอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาสามารถแบ่งแยกได้เป็น 2 แนวทางหลักๆ ดังนี้

2.1) ปรัชญาที่มุ่งต่อการลงโทษ ผู้กระทำความผิดนี้เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งเป็นการทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้าย ซึ่งอาจเป็นด้านเนื้อตัวร่างกาย สภาพจิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดโดยนักทัณฑวิทยาได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษไว้ คือ

2.1.1) เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน อันเป็นการตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามตามหลักตาต่อตาฟันต่อฟันโดยเป็นการลงโทษที่มองย้อนไปในอดีตเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลตอบแทนจากการกระทำของตนอย่างสาสม ซึ่งบางครั้งอาจร้ายแรงยิ่งกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่ต่อมาเมื่อสังคมมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปมนุษย์มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัฒนธรรมมากขึ้นถึงเกิดกรอบแห่งกฎหมาย ที่ให้รัฐเข้ามาแก้แค้นทดแทนแก่ผู้กระทำความผิดแทนตัวบุคคล

2.1.2) เพื่อป้องกันหรือยับยั้งอาชญากรรม เป็นแนวความคิดของอาชญาวิทยาแห่งสำนักคลาสสิก ซึ่งเป็นการลงโทษที่มองไปในอนาคต เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษและเกิดความเข็ดหลาบ ไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำและการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นยังเป็นการยับยั้งไม่ให้บุคคลอื่นในสังคมกระทำความผิดเนื่องจากเกิดความเกรงกลัวที่จะต้องถูกลงโทษฉนั้น ในกรณีนี้ต้องเป็นการลงโทษที่กระทำโดยเปิดเผยรุนแรงเพื่อให้ประชาชนในสังคมได้เห็นการลงโทษนั้นเป็นตัวอย่างและไม่กล้าที่จะกระทำความผิด แนวความคิดนี้จะกำหนดโทษและลงโทษผู้กระทำความผิดเหมือนกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านอายุของผู้กระทำความผิด

2.2) ปรัชญาที่มุ่งเน้นต่อการแก้ไขฟื้นฟู เกิดขึ้นมาในยุคที่มีการตื่นตัวทางวิทยาศาสตร์ มีการศึกษาค้นคว้าโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ที่เรียกว่า ปฏิฐานนิยมใช้วิธีการศึกษาเชิงประจักษ์ ที่เน้นความเป็นเหตุเป็นผล เน้นการศึกษาเชิงประจักษ์ มีการนำความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์มาใช้ มีการนำวิธีการศึกษาแบบเชิงประจักษ์นิยมมาใช้

ในวงการนิติศาสตร์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิด โดยศึกษาวิเคราะห์และเก็บข้อมูลโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ไม่ได้ใช้เพียงการใช้เหตุผลทางตรรกวิทยา โดยนักทฤษฎีวิทยาได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษไว้คือ

2.2.1) มุ่งที่จะทำความเข้าใจสาเหตุแห่งการกระทำความผิด โดยเน้นตัวบุคคลผู้กระทำความผิด และสภาพแวดล้อม

2.2.2) เพื่อที่จะหาทางแก้ไขผู้กระทำความผิด มากกว่าการลงโทษ

2.2.3) การทำให้ผู้กระทำความผิดกลับไปสู่สังคมของตนเองได้ และมีชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

สรุปได้ว่า การลงโทษควรมีเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำ รวมทั้งพยายามที่จะช่วยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ จึงต้องมีการให้การเรียนรู้อบรมให้เพียงพอที่ผู้กระทำความผิดจะใช้ในการดำเนินชีวิตได้ เช่น การฝึกอาชีพ รวมทั้งการพยายามช่วยให้ผู้กระทำความผิดไม่รู้สึกรำคาญจากการที่รับการลงโทษไปแล้ว

3) แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ (Net-working)

เครือข่ายความร่วมมือเป็นกระบวนการของการเข้าร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาหรือจัดกิจกรรมที่ กลุ่มบุคคลหรือองค์กรสนใจร่วมกัน เครือข่ายความร่วมมือจะนำไปสู่พลังในการจัดการกับปัญหา ทั้งในระดับท้องถิ่นและสังคมโดยรวม ความร่วมมือในลักษณะดังกล่าวนี้ได้ก่อตัวเคลื่อนไหว และพัฒนามากว้างขวางออกไป

ลักษณะสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือ มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 3.1) มีองค์กร กลุ่ม หรือบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเข้าร่วมมือกัน เพื่อให้บรรลุประสงค์ที่มีร่วมกัน
- 3.2) มีการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
- 3.3) จัดกระบวนการของความร่วมมือเพื่อให้สามารถนำ เอาวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีร่วมกันไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล

คุณลักษณะสำคัญดังกล่าวจะส่งเสริมให้องค์กรมีความเข้มแข็ง เพราะแทนที่จะคิดคนเดียว ทำกิจกรรมคนเดียว เครือข่ายจะทำให้เกิดการรวมกลุ่มกัน ทำกิจกรรมตามลักษณะความสนใจ เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ สร้างความชำนาญในการทำงาน ระดมสรรพกำลัง จัดโครงสร้างองค์กรความร่วมมือ และกระบวนการภายใต้ความร่วมมือ จัดกติกา มารยาทเพื่อให้ความเคลื่อนไหวมีพลัง สังคมมีการแลกเปลี่ยนทัศนะ สร้างโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการมีส่วนร่วม ซึ่งกระบวนการพัฒนาเช่นนี้มีความจำเป็นมาก ทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต

องค์ประกอบที่สำคัญ และมีผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายเป็นปัจจัยทางการบริหารที่สำคัญ และส่งผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายมีดังต่อไปนี้

- 3.1.1) กระบวนการติดต่อสื่อสาร จะต้องมีความสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล

ข่าวสาร เทคนิค ประสบการณ์ ตลอดจนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการสรุปความก้าวหน้าในผลการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกและเครือข่าย

3.1.2) การพิจารณาถึงความต้องการของมวลสมาชิกเครือข่าย การได้แลกเปลี่ยนทัศนะมุมมองต่อการพัฒนาหรือเป้าหมายของกิจกรรมในความร่วมมือ ตลอดจนขบวนการตัดสินใจร่วมใจในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกสามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติและประสานความร่วมมือได้

3.1.3) องค์การความร่วมมือ และโครงสร้างเครือข่ายมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อการประสานความร่วมมือ โดยลักษณะขององค์การความร่วมมือสามารถป้องกัน การแทรกแซง จากองค์กรใดองค์กรหนึ่ง และลดปัญหาความขัดแย้ง ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงได้

3.1.4) ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบทบาทและการตัดสินใจขึ้น ดำเนินการของมวลสมาชิกเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ และสร้างบรรทัดฐานในความร่วมมือ

3.1.5) มีการพัฒนาและระดมทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนแผนในการพัฒนาและระดมทรัพยากรมีประสิทธิภาพ

3.1.6) มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทของเครือข่ายและมวลสมาชิกเพื่อระดมความร่วมมือ และสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานทั้งแก่มวลสมาชิกและประชาชนทั่วไป

4) แนวคิดการทำงานข้ามสายงาน Cross Function Team

Cross Functional Team ก็คือ การที่บุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่ ที่มีทักษะที่แตกต่างกันมาทำงานร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ วางแผน, กระบวนการทำงาน, แก้ไข และพัฒนา ร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่มีข้อตกลงร่วมกัน เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่หุ้นส่วนทางธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในองค์กร

ประโยชน์ของการบริหารงานแบบ Cross Functional Team

Cross Functional Team นี้ให้ความสำคัญตั้งแต่ เป้าหมาย การวางแผน กระบวนการทำงาน การตรวจสอบ จนกระทั่ง จบกระบวนการทำงาน ทุกคนในทีมจะต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และทำงานด้วยกัน การทำงานเป็นทีมจะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ จะนำไปสู่การตัดสินใจร่วมกันของทุกคนในทีม โดยประโยชน์ของการบริหารงาน แบบ Cross Functional Team นี้ มี 5 ประการได้แก่

4.1) ลดข้ออ้างในการทำงาน เมื่อทีมได้ทำการตัดสินใจที่จะกำหนดทิศทางร่วมกันแล้ว เป้าหมายของทีมจะถูกผลักดันให้เป็นเป้าหมายของฝ่าย หรือเป็นเป้าหมายของกลยุทธ์ของหน่วยธุรกิจในองค์กรในปัจจุบัน มีโครงสร้างบริหารแบบแนวราบ บุคลากรในองค์กรจึงทำงานจำกัดเฉพาะงานตามหน้าที่ของตนเท่านั้น การบริหารเป็นทีมนี้จะทำลายข้อจำกัดดังกล่าว เพราะทุกคนมีส่วนร่วม และกำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน กระบวนการทำงาน, การสื่อสาร และใช้ข้อมูลร่วมกัน สนับสนุนให้การทำงานเป็นทีมร่วมกัน ทำให้การทำงานนั้นเป็นไปอย่างราบรื่น และยังช่วยลดเงื่อนไข และข้ออ้างของบุคลากรที่มีต่อกันให้ลดน้อยลง

4.2) สร้างการมีส่วนร่วมในการทำงาน การบริหารโดยทีมนี้จำเป็นต้องใช้ข้อมูลอย่างกว้างขวางเพื่อนำมาซึ่งการตัดสินใจ ทีมแต่ละทีมต้องการข้อมูล จากทุกแผนกในองค์กร ระบบที่เชื่อมโยงข้อมูลกลายเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะช่วยให้ข้อมูลเหล่านี้อยู่บนฐานข้อมูลที่เข้าถึงได้บนฐานข้อมูลเดียวกัน

4.3) ก่อให้เกิดการได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกร่วมกัน การบริหารงานเป็นทีมนี้ต้องการข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจในการวางยุทธศาสตร์ กำหนดกลยุทธ์ของทีม หรือนำมาใช้ประกอบการทำงาน เพื่อใช้ในการตัดสินใจ หรือเพื่อกำหนดทิศทางการทำงาน การบริหารงานเป็นทีมนี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือในการส่งต่อข้อมูลที่จำเป็นจากบุคลากรในทุกระดับ

4.4) สร้างความร่วมมือที่เป็นเอกภาพ การบริหารงานโดยทีมประกอบด้วยบุคลากรจากหลายส่วนในองค์กร ข้อมูล (Information) จะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับที่มีความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม

4.5) ลดกระบวนการทำงาน กระบวนการทำงานมากมายเริ่มต้นจากการประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน จากนั้นนำไปกำหนดกลยุทธ์ และหาทางที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น หลายๆ องค์กร เลือกที่จะลดขั้นตอน ลดกระบวนการที่ซับซ้อน โดยใช้ระบบ Cross Functional Team มาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร โดยเชื่อว่า การทำงานเป็นทีมจะช่วยให้การสร้างกลยุทธ์ใหม่ เกิดการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และสร้างคุณค่าให้แก่กัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การบริหารงานเป็นการดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 และพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561 รวมถึงการนำศาสตร์ในการบริหารมาใช้ในการดำเนินงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือและนวัตกรรมที่ทันสมัย เพื่อให้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมุ่งปรับวิธีการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นไปเรื่อยๆอย่างต่อเนื่อง

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อการจัดทำข้อเสนอ

ในการศึกษา พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 และพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้ต้องทำงานร่วมกับเครือข่าย เนื่องจากเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชนหรือชุมชนเป็นกลไกและทรัพยากรสำคัญที่ดูแลและถ่ายทอดความรู้ ค่านิยมอันดีแก่เด็กและเยาวชนผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่หล่อหลอมให้เด็กและเยาวชนเคารพกฎหมาย แนวคิดปรัชญาที่มุ่งเน้นต่อการแก้ไขฟื้นฟู แสดงให้เห็นถึงปรัชญาในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดต้องกระทำด้วยวิธีการที่เหมาะสม โดยมุ่งเน้นการช่วยเหลือและแก้ไขเป็นหลักสำคัญ ด้วยเหตุที่มุ่งว่าเด็กและเยาวชนอาจกระทำความผิดเพราะขาดประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต มีความอ่อนแอทางด้านร่างกายและจิตใจ แต่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเหล่านั้น ยังสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้โดยการให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพ การอบรมทางศีลธรรม

ศาสนา ให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมได้ สามารถที่จะแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตนเป็นคนดีของสังคมได้ แนวคิดสภาวะไร้ระเบียบทางสังคม ที่มองว่าสังคมมีความสลับซับซ้อนเต็มไปด้วยความยากจน สมาชิกในสังคมขาดสิ่งยึดเหนี่ยวใจ ไม่เกรงกลัวกฎหมาย ทำให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือกระทำผิดเกิดขึ้นในสังคม ส่งผลให้เกิดปัญหาในเด็กและเยาวชนหลากหลาย ทั้ซับซ้อน เช่น การพนัน การมั่วสุมทางเพศ ยาเสพติด การใช้เวลาว่างในทางที่ผิด ได้แก่ การหมกหมุ่นกับคอมพิวเตอร์ เกมส์ อินเทอร์เน็ต ยกพวกตีกัน รวมกลุ่มแก๊งค์มั่วสุม ก่อให้เกิดการนำมาซึ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อันนำไปสู่การก่ออาชญากรรม และแนวคิดการทำงานข้ามสายงานที่ให้ความสำคัญตั้งแต่ เป้าหมาย การวางแผน กระบวนการทำงาน การตรวจสอบ จนกระทั่งจบกระบวนการทำงาน บุคลากรในทีมจะต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และทำงานด้วยกัน การทำงานเป็นทีมจะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ จะนำไปสู่การตัดสินใจร่วมกันของบุคลากรในทีม การนำแนวคิดการทำงานข้ามสายงานมาช่วยในองค์กรจะเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม และกำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน กระบวนการทำงาน, การสื่อสาร และใช้ข้อมูลร่วมกัน และการทำงานเป็นทีมร่วมกัน ทำให้การทำงานนั้นเป็นอย่างราบรื่นและทำงานบนฐานข้อมูลเดียวกัน

ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม จึงต้องนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการทำงานร่วมกับเครือข่ายหรือชุมชนในการสนับสนุนช่วยเหลือให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้กลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ได้ด้วยการให้การศึกษา การสอนวิชาชีพ และการแก้ไขบำบัดที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน ซึ่งช่วยให้เด็กและเยาวชนมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต สามารถดูแลตนเองให้พ้นภัยสังคมต่างๆ ตลอดจน มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่ประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองได้อย่างเหมาะสม และยังเป็นอีกกลไกหนึ่งในรองรับการกลับสู่สังคมของเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม

2.2.3 แนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานโยบายที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์

จากการศึกษา ประมวลผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์สภาพของปัญหาที่ผ่านมาและแนวโน้มของปัญหาในอนาคต และผลกระทบที่เกิดขึ้นในประสานความร่วมมือร่วมกับเครือข่ายในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมตามที่ได้กล่าวไว้ในข้อ 2.1 นั้น เพื่อให้การทำงานร่วมกับเครือข่ายเป็นระบบและเกิดความยั่งยืน ผู้ศึกษาขอเสนอข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ เรื่อง“การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม” โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการออกแบบแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานโยบายตามข้อเสนอ ดังนี้

1)ด้านเด็กและเยาวชน

การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรมเสียเด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นคนดี เริ่มตั้งแต่การรับตัว การจำแนก การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรม โดยมุ่งเน้นถึงประโยชน์ที่เด็กและเยาวชนจะได้รับในอนาคต ด้วยการจัดให้ได้รับการศึกษาสายสามัญ การฝึกวิชาชีพหรืออาชีพตลอดจนการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมและอารมณ์ที่เหมาะสมกับอายุ สภาพร่างกาย และวุฒิภาวะของเด็กและเยาวชนแต่ละราย พัฒนาทักษะการปรับตัวและสนับสนุนให้มีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในสังคม ด้วยการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ที่มุ่งเน้นการส่งต่อเด็กและเยาวชนให้สามารถศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ตามทักษะที่ได้รับการพัฒนา รวมถึงการจัดให้มีระบบการติดตาม ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ทั้งด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ ครอบครัวและที่อยู่อาศัย โดยร่วมมือกับภาคเอกชนและภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขโดยไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ โดย

1.1) พัฒนาระบบจำแนกเด็กและเยาวชน โดยใช้เครื่องมือจำแนกความเสี่ยงและความจำเป็นรายบุคคล (R/N) ให้ครอบคลุมความเสี่ยงทั้ง 8 ด้าน ประกอบด้วยด้านที่ 1 ครอบครัว ด้านที่ 2 ด้านชุมชนและสภาพแวดล้อม ด้านที่ 3 ด้านภูมิหลังทางการศึกษา อาชีพและสังคม ด้านที่ 4 ด้านเพื่อนและบุคคลใกล้ชิด ด้านที่ 5 ด้านประวัติการเกี่ยวข้องกับยา/สารเสพติด ด้านที่ 6 ด้านประวัติการกระทำผิด ด้านที่ 7 ด้านสภาวะทางกายและจิต และด้านที่ 8 ด้านพฤติกรรมเกรง มอบหมายให้กลุ่มพัฒนาระบบงานคดีเป็นผู้ดำเนินการและมีรองอธิบดีฝ่ายบริหารเป็นประธาน โดยใช้ระยะเวลาดำเนินการ1ปี รวมถึงการปรับปรุงเครื่องมือประเมินทางจิตวิทยาเชิงลึก(FCBT) เพื่อการจำแนกพฤติกรรมเด็กและเยาวชนว่าอยู่ในกลุ่มเสี่ยงมาก (H) เสี่ยงปานกลาง (M) และเสี่ยงน้อย (L) มอบหมายให้กลุ่มพัฒนาระบบงานจิตวิทยาเป็นผู้ดำเนินการและ มีรองอธิบดีฝ่ายบริหารเป็นประธานเพื่อผลักดันให้พัฒนาเครื่องมือให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1ปี

1.2) พัฒนาระบบแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนโดยมุ่งเน้นโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ มอบหมายให้กลุ่มพัฒนาระบบการศึกษาและฝึกอาชีพเป็นกลุ่มขับเคลื่อนภายใต้การผลักดันของกองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชนให้สามารถใช้โปรแกรมที่เหมาะสมภายใน 6 เดือน และนำร่องในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจำนวน5ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเพื่อตรวจสอบประเมินผลของโปรแกรม

1.3) พัฒนาเครื่องมือการติดตามการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่ทันสมัยโดยกลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือแก้ไขตรงกับสภาพปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างทันทั่วทั้งที่ซึ่งต้องทำการพัฒนาร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการดูแลเด็กและเยาวชนได้ภายใน ระยะเวลา 1 ปี

2) ด้านบุคลากร

ให้ความสำคัญกับบุคลากร ระบบงาน และการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร พัฒนานองค์ความรู้ ทักษะ ทักษะคติของบุคลากร ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร ค่านิยมร่วม คุณธรรมจริยธรรม และสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรให้พร้อมปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้รับบริการและเป้าหมายความสำเร็จของงาน ดังนี้

2.1) ออกแบบกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการ ความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีระบบการควบคุมมาตรฐานและประสิทธิภาพการทำงานด้วย SOP (Standard Operating Procedure) มีกองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน ร่วมกับกองบริหารทรัพยากรบุคคล และกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เป็นเจ้าภาพหลัก และกองที่เกี่ยวข้องเป็นผู้สนับสนุน โดยดำเนินการออกแบบปรับปรุงแบบกระบวนการทำงานของบุคลากรในทุกตำแหน่ง ทุกสายงาน ให้มีรูปแบบการทำงานที่เป็นมาตรฐาน และประกาศใช้ทั่วประเทศ โดยมีระยะเวลาการดำเนินงาน 3 ปี

2.2) การทำงานเป็นทีม Cross Functional Teamwork โดยมอบหมายให้ สถาบันพัฒนาบุคลากร ดำเนินการอบรมให้ความรู้รวมถึงการเรียนรู้รูปแบบวิธีการทำงานในรูปแบบที่หลากหลายให้กับบุคลากรเพื่อให้บุคลากรที่มีทักษะและบทบาทหน้าที่แตกต่างกันสามารถทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ ได้แก่ การวางแผนกระบวนการทำงาน การแก้ไขปัญหา และพัฒนาร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน พร้อมทั้งมีการลงติดตามผลที่ได้จากการฝึกอบรม โดยมีระยะเวลาการดำเนินการ 3 ปี

2.3) การบริหารจัดการโครงสร้างบุคลากรเชิงยืดหยุ่น โดยมอบหมายให้กองบริหารทรัพยากรบุคคล ดำเนินการปรับโครงสร้างและรูปแบบการทำงานรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการ 3 ปี

3) ด้านเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืนในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม เป็นการยกระดับการประสานความร่วมมือการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม เพื่อมุ่งปรับและพัฒนา รูปแบบ แนวทาง และกลไกการดำเนินงานให้เป็นไปในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานร่วมกันโดยมีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน ดังนี้

3.1) ออกแบบกระบวนการทำงานของเครือข่ายให้สอดคล้องกับความต้องการ มอบหมายให้กลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน ดำเนินการจัดทำมาตรฐานและรูปแบบการทำงานของเครือข่ายให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนได้จริง โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการ 1 ปี

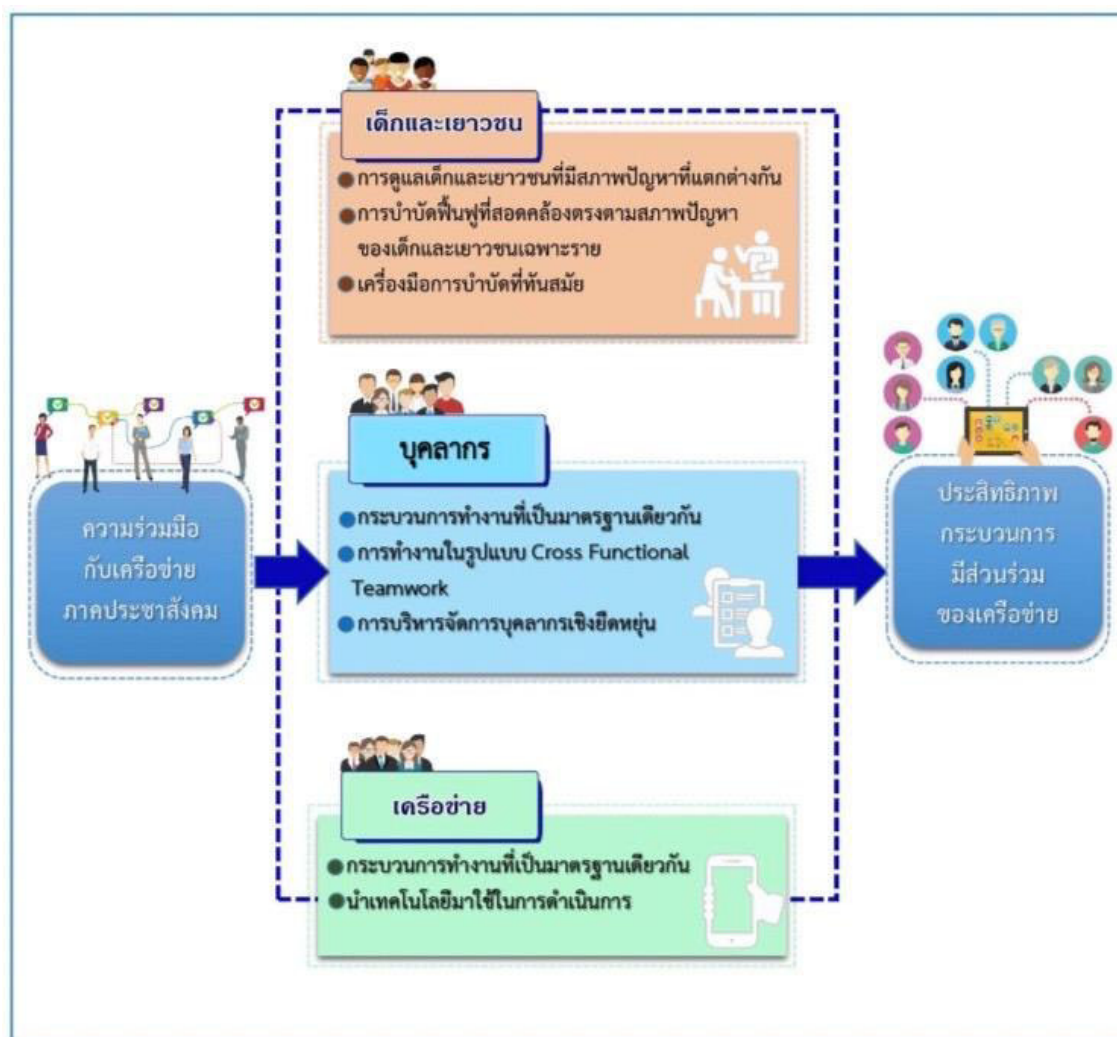
3.2) สร้างกลไกการทำงานในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network) รวมถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ทัน่วงที่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมอบหมายให้กลุ่มพัฒนาระบบงานป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและการส่งเสริมเครือข่าย กองพัฒนาระบบงานยุติธรรม ร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินการออกแบบรูปแบบการทำงานของเครือข่ายโดยใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการขับเคลื่อนการทำงาน โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการ 1 ปี

3.3) สร้างกลไกการทำงานของเครือข่ายที่หลากหลายตรงตามความต้องการ เช่น เครือข่ายในด้านอาชีพกลุ่มเอกชน อาทิจี บริษัทซีพีเอฟ สยามแมกมิ้นตันฯ สโมสรกีฬา BBG เป็นต้น โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดเป็นเครือข่ายที่มีความยั่งยืน โดยมอบหมายให้กลุ่มพัฒนาระบบงานป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและการส่งเสริมเครือข่าย กองพัฒนาระบบงานยุติธรรม ร่วมกับศูนย์สร้างโอกาสและบริการด้านอาชีพเด็กและเยาวชน เป็นเจ้าภาพหลัก โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการ 1 ปี

3.4) สร้างกลไกการทำงานของเครือข่ายโดยพัฒนาเทคโนโลยีในเรื่องของฐานข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงเพื่อให้สามารถช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างครอบคลุมทุกมิติ โดยมอบหมายให้กลุ่มพัฒนาระบบงานป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและการส่งเสริมเครือข่าย กองพัฒนาระบบงานยุติธรรม ร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเจ้าภาพหลัก โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการ 1 ปี

จากการกำหนดวิสัยทัศน์และข้อเสนอเชิงนโยบายดังที่กล่าวมาแล้วสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 9 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ที่มา:ผู้ศึกษาจัดทำ

จากแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ได้กำหนดข้างต้นนั้น จะช่วยให้การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพิทักษ์คุ้มครองเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมจะเกิดประโยชน์ ดังนี้

1) **ประโยชน์ต่อองค์กร** คือ องค์กรมีเครือข่ายภาคประชาสังคม เอกชนและชุมชน ที่เข้มแข็งสามารถบูรณาการได้ทุกภาคส่วน ในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งในมิติการดูแลเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงในสังคมรวมถึงเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเด็กและเยาวชนสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขไม่หวนมากระทำความผิดซ้ำ

2) **ประโยชน์ต่อประชาชน** คือ สังคมสงบสุข ปลอดภัย ต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความสงบสุขในสังคมอาชญากรรมกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนลดลง

3) **ประโยชน์ต่อประเทศชาติ** คือ ลดปัญหาทางสังคมในการก่ออาชญากรรมจากเด็กและเยาวชน ได้พลั้สร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นในการพัฒนาประเทศ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพไม่เป็นภาระและไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม

2.2.4 ปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอพร้อมระบุแนวทางการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม

ปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอพร้อมระบุแนวทางการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

1) บุคลากรในองค์กร โดยการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงซึ่งอาจปรากฏขึ้นในหลายรูปแบบ ตั้งแต่การมีทัศนคติในทางลบ การต่อต้านที่เกิดจากผู้นำ การยึดติดรูปแบบการทำงานแบบเดิมไม่เปิดใจยอมรับ รวมถึงช่องว่างระหว่างวัยของบุคลากรเดิมและบุคลากรใหม่ ดังนั้น การสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากร การมีระบบที่ดี รวมถึงการมีส่วนร่วมร่วมกันจะช่วยให้บุคลากรในองค์กรรับรู้เป้าหมายเดียวกันในการดำเนินงานด้านเครือข่ายให้บรรลุตามเป้าหมาย รวมถึงการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงศักยภาพตนเองออกมาให้เต็มที่ด้วยการสร้างและพัฒนาจะทำให้เกิดบุคลากรที่มีความเก่งทำได้หลายอย่างจนชำนาญเกิดเชี่ยวชาญจะช่วยให้การขับเคลื่อนงานให้เกิดผล

2) เครือข่ายภาคประชาสังคม โดยการสร้างการรับรู้มุมมองร่วมกัน (common perception) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision) และสร้างความเข้าใจของบทบาทหน้าที่ของเครือข่ายจะช่วยให้การรับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวกันและมีเป้าหมายที่จะดำเนินไปด้วยกันจะช่วยให้ขบวนการเคลื่อนไหวของเครือข่ายมีพลังเกิดเอกภาพ รวมถึงกระบวนการการมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการร่วมรับรู้ร่วมความคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างแข็งขันต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อช่วยสร้างสถานะที่เท่าเทียมในความเป็น “หุ้นส่วน” ของเครือข่าย

3) เทคโนโลยีที่ทันสมัย นั้นจะมีความสำคัญในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทั้งในด้านการวางแผนการ ตัดสินใจ และการดำเนินการร่วมกัน ช่วยให้เกิดมาตรฐานในการจัดการสารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ดังนั้น การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการติดต่อ สื่อสาร กระบวนการสื่อสารที่ทันสมัยผ่าน Internet , Facebook , Line , Zoom, Platform อื่น ๆ ที่ได้พัฒนาขึ้นจะช่วยให้กระบวนการทำงานทั้งของบุคลากรและเครือข่าย เกิดการทำงานที่เนื้อเดียวกัน

2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ

คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำที่จะช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงนโยบายให้เกิดเป็นรูปธรรมตามแนวคิดของผู้จัดทำข้อเสนอเห็นว่าควรประกอบด้วยภาวะผู้นำดังนี้

1.ความเป็นผู้นำ (Leadership) เป็นการสร้างและประชาสัมพันธ์วิสัยทัศน์ขององค์กรโน้มน้าวผู้อื่น ให้ยอมรับและมุ่งสู่วิสัยทัศน์ขององค์กร มีความมุ่งมั่นตั้งใจและรับผิดชอบสูงทั้งในส่วนของตนที่ทำและในส่วนของลูกทีม รวมถึงการให้คำแนะนำ ให้สามารถเจริญก้าวหน้าอย่างมีอาชีพโดยมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งในระดับบุคคลและองค์กรในด้านทัศนคติ การปฏิบัติงานและการตัดสินใจและหากเกิดความผิดพลาดของลูกทีมก็พร้อมลงมาช่วยกัน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้เร็วที่สุด

2.การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Managing Change) เป็นการริเริ่มเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวิสัยทัศน์การให้การสนับสนุนผู้อื่นในองค์กรให้นำความคิดริเริ่มที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรมาปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จโดยมุ่งเน้นการสนับสนุนด้านการกำหนดขอบเขต ขั้นตอน และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเปลี่ยนแปลงและพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างต่อเนื่องพัฒนาตนเองเปิดรับสิ่งใหม่ๆ เพื่อทันต่อสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศพร้อมทั้งคิดเชิงระบบเพื่อสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร และการพัฒนาองค์กร

3.การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นการสร้างแผนการปฏิบัติงานที่มีการระบุเป้าหมายวัตถุประสงค์กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นการวางแผนในเชิงกลยุทธ์และในระดับปฏิบัติการ โดยพิจารณาเงื่อนไขของเวลาทรัพยากรความสำคัญเร่งด่วนและการคาดการณ์ถึงปัญหาและโอกาสที่อาจเป็นไปได้ด้วยและต้องเป็นนักคิดอย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ให้บังเกิดสิ่งที่เป็นไปได้ และต้องมีความสามารถในการจัดระบบความคิดให้เชื่อมโยง มองภาพรวมขององค์กรทั้งหมด นอกจากการคิดอย่างมีระบบแล้ว ยังต้องรู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ชัดเจน มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.มีทัศนคติที่ดี (Mindset) ที่ดีทั้งทัศนคติมนุษยสัมพันธ์เข้าใจคนอื่นและอยู่ร่วมกันฉันพี่น้องทำงานร่วมกันจนเป็นที่ยอมรับนับถือและทำงานบนความสุกกับสิ่งที่ทำรวมถึงมีศิลปะในการครองใจคน สามารถจูงใจคนให้เต็มใจร่วมมือหรือให้การสนับสนุน เป็นนักประสานความเข้าใจของทุกฝ่าย สามารถบริหารความขัดแย้งระหว่างบุคคลและประสานประโยชน์ให้เกิดกับองค์กรได้

5.การรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ (Accountability) การสำนึกในบทบาท หน้าที่ มุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่อปฏิบัติงานตามการตัดสินใจให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามข้อยืนยันที่ให้กับผู้อื่นในขณะเดียวกันมีความพร้อมให้ตรวจสอบและพร้อมรับผิดชอบในผลการกระทำและการตัดสินใจ

3. แผนพัฒนาตนเอง

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561. (2561).

ราชกิจจานุเบกษา, 135 (ตอนที่ 37ก), หน้า 29.

กรณ์พงศ์ ปัญญ์วรพงศ์. (ม.ป.ป.). **5 ข้อดีในการบริหารทีมงานข้ามสายงาน (cross functional management)**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://deoneacademy.com/cross-functional-management-cfm/>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 9 กรกฎาคม 2566).

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2565). **แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)**

ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2561). **นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัล**

เพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561 – 2580). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัล

เพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

กระทรวงยุติธรรม. (2565). **แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)**. กรุงเทพฯ : กรม

คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.

กระทรวงยุติธรรม. (2566). **แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566 – 2569)**.

กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

กระทรวงยุติธรรม. (2566). **แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกระทรวงยุติธรรม**.

กรุงเทพฯ : กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.

กัลยาณี สว่างสมบัติ. (2551). **เทคนิคการจัดการสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

พระนคร.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 -2580**.

กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ คณะกรรมการพัฒนาการ

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

จิระพงศ์ เรืองกุล. (2556). **การเปลี่ยนแปลงองค์การ : แนวคิด กระบวนการ และบทบาทของนักบริหาร**

ทรัพยากรมนุษย์. วารสารปัญญาวิวัฒน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2556.

ชาติชาย คงเพชรดิษฐ์ และ ธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). **การบริหารการเปลี่ยนแปลง : บทบาทของภาวะผู้นำ**

และการสื่อสารในองค์การ. วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2559.

โชติ บดีรัฐ. (2558). **เทคนิคการบริหาร**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (ม.ป.ป.). **ทฤษฎีการแก้ไข บำบัด ฟันฟู**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

https://www.stou.ac.th/schools/slwl/upload/41716_6.pdf.

(วันที่สืบค้นข้อมูล 9 กรกฎาคม 2566).

บทความการทำงานร่วมกันแบบข้ามทีม ทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://th-th.workplace.com/blog/cross-team-collaboration>.

(วันที่สืบค้นข้อมูล 9 กรกฎาคม 2566).

พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไข ฟันฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด พ.ศ. 2561. (2561). **ราชกิจจานุเบกษา**, 135 (ตอนที่ 12ก), หน้า 32.

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 : (2553).

ราชกิจจานุเบกษา, 127 (ตอนที่ 72ก), หน้า 12.

ภิญโญ แสงภู. (2550). **การฟันฟู แก้ไขและป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน**. ผู้บริหาร
การยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ 10.

เมธาพร กาญจนเตชะ. (ม.ป.ป.). **เอกสารการสอนวิชากฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดของเด็กและ**

เยาวชน ชุดที่ 1. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://ajanmayka.blogspot.com/2011/04/1.html>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 5 กรกฎาคม 2566).

วรภัทร์ ภูเจริญ. (2548). **เครื่องมือนักบริหารสมัยใหม่**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://images-se-ed.com/ws/Storage/PDF/552284/001/5522840011725PDF.pdf>.

(วันที่สืบค้นข้อมูล 30 มิถุนายน 2566).

สมพร อมรชัยนพคุณ. (ม.ป.ป.). **กระบวนการยุติธรรมกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน**.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.lawonline.cotb. (วันที่สืบค้นข้อมูล 5 กรกฎาคม 2566).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **สรุปสาระสำคัญแผนแม่บท**

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 -2580). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของ

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับ**

ปรับปรุง). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**

แห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ

ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อรอุมา วชิระประดิษฐ์พร. (2555). **สาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนกับมาตรการแก้ไขใน**

เชิงรุก. สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

Cumming, T.G. and C.G. Worley, eds. (2005). **Organization Development and Change**.
8th ed. Thomson South-Western.

Robbins, S. P. (2005). **พฤติกรรมองค์การ**. แปลโดย รังสรรค์ ประเสริฐศรี พิมพ์ครั้งที่ 14.
กรุงเทพมหานคร : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.

ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

นายคมกฤษณ์ แสงจันทร์

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี

นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2538

ประวัติรับราชการ

- 20 มกราคม พ.ศ.2557 ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพิจิตร
ตำแหน่งอำนวยการ (ระดับต้น)
- 6 ธันวาคม พ.ศ.2560 ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดกาญจนบุรี
ตำแหน่งอำนวยการ (ระดับต้น)
- 17 มกราคม พ.ศ.2563 ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่งอำนวยการ (ระดับต้น)
- 3 ธันวาคม พ.ศ.2564 ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่งอำนวยการ (ระดับสูง)
- 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง
ตำแหน่งอำนวยการ (ระดับสูง)
- 19 มิถุนายน พ.ศ.2566 ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง รักษาการ
แทนผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดกรุงเทพมหานคร ตำแหน่งอำนวยการ (ระดับสูง)

รางวัลหรือทุนการศึกษา (เฉพาะที่สำคัญ)

- 1.บุคคลตัวอย่างแห่งปี ประจำปี พ.ศ.2557 สาขา ป้องกันปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
- 2.ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2565

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดกรุงเทพมหานคร กรมพินิจและคุ้มครอง
เด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม